

HAARLEM - Het blijft de Europese matrassfabrikanten bezighouden: de discussie over de End of Life (EoL) situatie. Niet in de laatste plaats omdat elke lidstaat er zijn eigen ideeën op nahoudt over wie er uiteindelijk verantwoordelijk is voor de afgedankte matras: de fabrikant of de detaillist. Ook het feit dat (nog) lang niet alle bestanddelen van de matras te recyclen zijn speelt mee én dat sommige landen verbranden als alternatief voor recyclen een prima optie vinden.

EBIA (European Bedding Industries' Association), de overkoepelende organisatie van de Europese beddenindustrie, kwam onlangs bijeen in Budapest voor het jaarlijkse congres. De Werkgroep Matrassen van de CBM is de vertegenwoordiger van Nederland bij EBIA. Herman Jurrius, secretaris van deze werkgroep Matrassen, zit namens Nederland al vele jaren in het EBIA bestuur. Hij vertelt: "Het EBIA congres is een belangrijk platform waar matrassfabrikanten en toeleveranciers elkaar treffen. De leden ontmoeten elkaar formeel en informeel, bespreken economische ontwikkelingen in de branche, oriënteren zich op nieuwe marketinginstrumenten, doen zaken, praten bij en netwerken."

Matras-recycling units

Oud Recticel topman Ward Dupont gaf tijdens de bijeenkomst zijn kijk op de mogelijkheden die zich voordoen bij de EoL fase, een onderwerp dat de EU-lidstaten en dus ook de EBIA-leden al geruime tijd bezighoudt. Hij deed dit op verzoek van het EBIA bestuur. Jurrius: "Dupont stelt vast dat er in Europa jaarlijks zo'n 30 miljoen matrassen 'op' zijn. Daarvan wordt ruwweg 60 procent als afval gestort en 40 procent verbrand. Verbazingwekkend eigenlijk dat er nog in zoveel landen gewoon gestort mag worden. In Nederland is dat inmiddels praktisch verboden, dan wel aan strenge regels onderhevig. Bij ons, maar ook in landen als Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Duitsland, zijn zogenaamde matrasrecyclingbedrijven ontstaan. Dit zijn bedrijven die afgedankte matrassen recyclen. Recycling dient hier gezien te worden als 'ophalen en ontmantelen van een matras en het doorverkopen van de materialen die vrijkomen'."

De stand van zaken in Europa

Frankrijk is een grootschalige producent en heeft sinds 2012 de verantwoordelijkheid van EoL wettelijk vastgelegd. Eco-Mobilier, een non-profit organisatie waarin fabrikanten en detaillisten samenwerken, regelt het verzamelen en verwerkt alle Franse EoL meubels en bedproducten. In 2013 is hiermee officieel van start gegaan. Doel 2015: 20 procent storten, 35 procent verbranding, 45 procent recycling. In België is men in een vergevorderd stadium om in de Vlaamse regio's de verantwoordelijkheid grotendeels bij de fabrikant neer te leggen. Naar verwachting zal de wetgeving hieromtrent eind 2014 worden vastgelegd en deze zal dan hoogst-

waarschijnlijk ook in de andere regio's worden toegepast. Doel: 100 procent matras-recycling. In Italië, Spanje en de UK wordt gediscussieerd over het feit om de verantwoordelijkheid bij de fabrikant neer te leggen. Dit traject zit nog in een vroeg stadium.

Grof Huishoudelijk Afval

"In Nederland is", legt Herman Jurrius uit, "de situatie als volgt. Oude matrassen worden hier beschouwd en geaccepteerd als onderdeel van de categorie Grof Huishoudelijk Afval. Het aandeel matrassen hierin is 2,5 procent van de totale stroom. De algemene stellingname van de overheid ten aanzien van oude matrassen is dat materialen zoveel mogelijk moeten worden teruggewonnen. Aan de gemeentewerven is gevraagd de matrassen die worden aangeleverd door consumenten, winkeliers, e.d., zoveel mogelijk gescheiden (en liefst droog) op te slaan. Het grootste gedeelte van die matrassen verdwijnt vervolgens toch in de verbrandingsinstallatie. Dat komt omdat andere verwerkingsmogelijkheden nog niet ruim voorhanden zijn. Er zijn echter wel ontwikkelingen op dat vlak. In Nederland is enkele jaren geleden een commerciële partij opgestaan die een matrasrecycling fabriek in Lelystad heeft neergezet, de firma Retourmatras. Dit bedrijf haalt matrassen op bij gemeentewerven en (grote) detaillisten, haalt ze uit elkaar en verkoopt de deelstromen door aan de tweedehands markt. Ik ken niet precies hun jongste cijfers, maar ik dacht dat ze zo'n 300.000 matrassen per jaar verwerken. Jaarlijks worden in Nederland naar schatting zo'n 800.000 matrassen afgedankt."

Vrijkomende materialen bij recyclen

Dupont gaf een uiteenzetting over de belangrijkste vrijkomende materialen bij het recyclen van matrassen. Zo moeten bijvoorbeeld springveermatrassen eerst volledig worden gedemonteerd om de stalen veren te scheiden van andere matrasbestanddelen. Jurrius: "Die EoL-veren kunnen niet als zodanig worden hergebruikt en komen terecht in de 100 miljoen ton 'oud staal' die jaarlijks op de

recyclingmarkt komt. Dit staal wordt als het ware omgebouwd tot nieuw staal." Dupont vertelde ook dat twee andere belangrijke componenten, schuim en latex, beide thermohardende materialen, niet kunnen worden gesmolten en dus niet meer als matrasvulling kunnen worden toegepast. Jurrius: "Dit materiaal kan wel een tweede keer worden gebruikt, maar voor een ander eindproduct met minder hoogwaardige functies dan die van de matras. Veel wordt gebruikt voor de fabricage van ondertapijt, verpakkingstoepassingen en als akoestische ingrediënten. Oude tijken vinden hun weg voor een tweede leven in de textielindustrie."

Brandstof

Volgens Dupont zal in de toekomst het storten van hoog calorisch afval (afval dat zeer geschikt is als brandstof) in Europa worden afgebouwd en beëindigd rond 2018-2020. In sommige landen is het zelfs al wet. "Matrassen horen ook bij dat hoog calorisch afval. Daarnaast verwacht hij dat de EU grote druk op de afvalpreventie zal blijven uitoefenen, met name aan de fabrikantzijde. Meer lidstaten zullen een EPR (European Product Recycling) wetgeving vaststellen, waarbij het risico op inconsistentie, groot is", aldus Herman Jurrius

De vooruitzichten

Hij vervolgt: "Het blijft een lastige kwestie omdat er geen eenduidige oplossing voor handen is. Zoveel landen, zo veel wensen en zo veel eisen. Kijk alleen al naar de recyclingmarkt, die is bijna niet in staat om grote EoL volumes te verwerken. Staal is hierop een uitzondering. Latex en polyetherschuim concurreren op de tweedehands markt fel met bijvoorbeeld maagdelijk schuim dat vrijkomt bij de productie van latex en polyetherblokken. Zij concurreren

De verwerking van matrassen was het centrale thema van het jaarlijkse congres van de EBIA, de Europese vereniging van matrassfabrikanten. Herman Jurrius van de CBM is bestuurslid van de club en een van de desinemers aan het congres.

eren ook met schuim dat uit gerecyclede autostoelen komt. Al met al is die afvalstroom enorm. Daarom vinden diverse landen verbranden een goed alternatief. De capaciteit is ruim voorradig in Europa (er zijn iets meer dan 400 verbrandingsinstallaties in Europa) en het levert enorm veel nieuwe energie op voor de opwekking van elektriciteit. Een hele nuttige toepassing dus." Daarnaast zegt Dupont zal de preventie van verspilling, het terugdringen van matrassen bij de vuilstort, een grote impact hebben op de productdiversiteit en marktvolume van de matrasindustrie.

Gasification

Tot slot gaf Dupont aan dat er her en der geëxperimenteerd wordt met compostering en fermentatie (gisting). Jurrius: "Het probleem is hier de lange gistingstijd. Een procescyclus duurt 3 tot 6 weken. Een aantrekkelijker perspectief biedt gasification. Dat is een chemisch proces waarin alle matrasonderdelen (behalve staal) op een bepaalde wijze worden omgezet in synthetisch gas, dat vervolgens kan worden benut voor de opwekking van elektriciteit. In Duitsland is vorig jaar een pilotfabriek in gebruik genomen en de eerste resultaten zijn hoopgevend. Dit proces kan alle oude matrassen aan; het enige dat je hoeft te doen is de matras in stukjes van 30 bij 30 cm snijden.

Tekst: Wilma Tjalsma